

Ką parodė Kalbos švaros dienos: laikraščių kalba (1)

Šįmet Lietuvių kalbos draugijos Kalbos švaros dienų rengėjai, remiami Valstybinės lietuvių kalbos komisijos, domėjosi ne tik Lietuvos televizijų kalbos reikalais (apie tai jau rašyta praėjusiam GK numeryje), bet ir spaudos kalba. Pirmąsias dvi spalio savaites grupė kalbininkų nagrinėjo ir vertino dvylikos laikraščių ir dviejų žurnalų kalbą. Kai kurių leidinių kalbos apžvalgos bus spausdinamos atskirai („Ekstros“ recenziją žr. GK 2007 11 22–24), o visą laikraščių kalbos tyrimą mėginama apibendrinti šiame straipsnyje¹.

Kalbos švaros dienos – ne konkursas. Neturėta tikslo rinkti prasčiausios ar taisyklingiausios kalbos leidinį. Savaiame suprantama, kad varžybos tarp rajonų laikraščių, kartais nė neturinčių kalbos tvarkytojų, ir didžiųjų dienraščių, kurių kalbą prižiūri etatiniai darbuotojai, būtų nelygios. Pirmiausia siekta įvertinti dabartinę spaudos kalbos būklę, atkreipti dėmesį į įsisenėjusias negeroves, nustatyti skatintinus ir stabdytinus vartosenos polinkius. Kam labiausiai reikia susirūpinti kalbos švara, turėtų paaiškėti iš cituojamų pavyzdžių. Daugybė panašių pavyzdžių, aptiktų skirtinguose leidiniuose, čia minima sąmoningai: norima parodyti ne tik kokių klaidų rasta, bet ir kur rasta. Pateikiama ir konkrečių pastabų vieno kito laikraščio leidėjams ir redaktoriams.

Pirmojoje straipsnio dalyje daugiausia nagrinėjami sintaksės reiškiniai. Apie žodyno, morfologijos, stiliaus dalykūs, rašybą ir skyrybą bus rašoma pirmuosiuose kitų metų GK numeriuose.

Atsainiai suredaguoti tekstai – iš kur jie?

Spaudos kalbos tyrimo apžvalgą reikėtų pradėti nuo klausimo: kokių kalbos reikalavimus savo leidiniams kelia leidėjai, vyriausieji redaktoriai, kalbos redaktoriai ir žurnalistai? Kokios tų kalbos reikalavimų ribos: ar manoma, kad pakanka vien išvengti didžiųjų kalbos klaidų, ar raginama atsižvelgti ir į naujausias kalbininkų rekomendacijas; ar gana vien išrankioti visuotinai taisomas

¹ Straipsnyje remiamasi Vytauto Jono Armonavičiaus, Antano Balašaičio, Petro Baužio, Birutės Goberienės, Vitalijos Kapsevicienės, Irenos Kruopienės, Algirdo Malakausko, Alinos Milašienės, Aldono Pupkio, Marytės Slušinskaitės ir autorės surinktais pavyzdžiais.

klaidas, ar reikia sutvarkyti ir rašinių stilių? Turbūt nė nereikėtų sakyti, kad nuo to, kiek laikraščio leidėjams ir vyriausiajam redaktoriui svarbūs kalbos reikalai, priklauso ir požiūris į kalbos redaktorių: ar jis turi tinkamą darbo vietą, ar gali įsigyti reikalingų nŃrminamų leidinių, galų gale – ar jam už darbą žmoniškai sumokama. Darbais užverstas pervargęs redaktorius leidinio kalbos gerai nesutvarkys. Atsainaus požiūrio į kalbos redaktorių rezultatas – atsainiai suredaguoti tekstai.

Kalbos redaktorių nevertinimas ar nuvertinimas – tai tik viena priežastis, dėl kurios laikraščiuose nemažta prastos kalbos tekstų. Antra priežastis – pačių redaktorių nenoras tobulėti: gal dėl nerangumo, gal dėl nusivylimo, gal dėl perdėto pasitikėjimo savimi. Trečia priežastis – kalbos redaktorių nebuvimas. Jei leidėjai taupydami pinigus nepriima redaktorių, tai turi pasirūpinti taip sutvarkyti redakcijos darbą, kad leidinio kalba nedarytų gėdos.

Kai kalbos vartotojai kasdien skaito atsainiai suredaguotus tekstus, kuriuose tiems patiems dalykams nusakyti pramaišiu vartojamos norminės ir nenorminės raiškos priemonės, jų sąmonėje šios nelygiavertės kalbos raiškos priemonės gali įsitvirtinti kaip visiškai lygiavertės. Jei taip, ar verta šnekėti apie kalbos norminamojo darbo prasmę ir kalbos normų sklaidą?

Redagavimo minimumas – ištaisyti didžiąsias kalbos klaidas

Vienas iš reikalavimų, keliamų redaktoriams, turėtų būti paprastas ir aiškus: atpažinti ir ištaisyti didžiąsias kalbos klaidas. Pradedantiesiems primintina: klaidų sąrašas yra VLKK ir VKI svetainėse, tos klaidos „Kalbos patarimų“ knygelėse pažymėtos žvaigždutėmis. Su patyrusiais redaktoriais apie tai jau net kalbėtis neberekėtų. Bet didžiųjų klaidų laikraščiuose daroma – paleidžiami arba nepatyrusių redaktorių skaityti, arba visai niekieno neskaityti tekstai: *gavosi* (=atsitiko, susiklostė), kad tapau biologijos mokytoja RŽ 10 05; tenka *pavesti* (=apvilti) komandą R 10 06 (daugiau leksikos pavyzdžių – antroje straipsnio dalyje); *Nevaizduokit kankinius* (=kankinių) RŽ 23; *Anglų kalbos specialistus* (=specialistų) sunku rasti D 10 02; *Šiai dienai* (=Šią dieną; Šiandien) kviečių kaina jau siekia 760 litų D 10 09.

Kalbos švaros dienų dalyvių parengtose laikraščių kalbos apžvalgose didžiųjų klaidų išvardyta daug, gerokai per daug. Tokia pirmoji nelinksma šių metų Kalbos švaros dienų išvada.

Sintaksės taisyčių pradžiamokslis

Antroji išvada – ne vieno laikraščio rengėjams ir kalbos redaktoriams visko reikia mokytis iš pradžių. Pavyzdžiui, atpažinti, kada reikia dalies kilmininko: *Juk būna, kad ir gaisrai* (=gaisrų) kyla, ir į mišką įvažiuoti neįmanoma LR 10 06

(Sostinė); *surengė ir savo kolekcijos parodą. Joje buvo rankšluosčiai* (=rankšluosčių), *drabužiai* (=drabužių) su varlių piešiniais KD 10 08; *Automobiliuose gali būti paslėptos cigaretės* (=paslėptų cigarečių, paslėpta cigarečių) D 10 12; *Jis išvertė Justino Marcinkevičiaus, Vytauto Mačernio, Sigito Gedos [...] eilėraščių* (=eilėraščių) LR 10 01; *Būtų galima pasigaminti ekologiškas tyreles* (=ekologiškų tyrelių) D 10 09; *Užsikrečiama prarijus echinokokų kiaušinėlius* (=kiaušinėlių) ŠN 10 11.

Be to, reikia išmokti vartoti būdvardžius ir būdvardiškuosius žodžius su veiksmožodžiais *būti, tapti, atrodyti, (pa)daryti*: *jų būstas tapo kampiniu* (=kampinis) KD 10 09; *noriu gyventi būdamas, o ne atrodydamas tokiu* (=toks), *kokiu* (=koki) *norėtų mane matyti kiti* Ž 76; *Tik meilė mažiesiems žmonių draugams žmogų gali padaryti kilnesniu, geresniu, supratingesniu, labiau užjaučiančiu* (=kilnesnį, geresnį, supratingesnį, jautresnį) D 10 02; *Dezodorantas nepadaro nekenksmingomis išmetamųjų dujų* (=išmetamųjų dujų nekenksmingų) KD 10 01; *norint visus padaryti bent raštingais* (=raštingus) RŽ 10 12.

Svarbiausia vietininko reikšmė – nurodyti konkrečią veiksmo vietą ar aplinką. Jei vietininkas autoriaus vartojamas kitokia reikšme, redaktoriams partartina būti atidesniems: *O mokytojas turėtų būti aukštumoje* (=didžiai vertinamas) ŠN 10 06; *ir viskas tvarkoje* (=tvarka, viskas gerai) ŠN 10 06; *ištisomis dienomis sėdėdamas vienoje pozoje* (=viena poza) *virtuvėje iš kaladėlių* (–trinkelėlių, kubelių) *dėliojo piramides* LR 10 06 (Sostinė); *teistumą dėl išžaginimo, padaryto grupėje* (=grupės asmenų) KD 10 04, 10 13.

Perkama *kur* arba *iš ko*, žaidžiama *kur*, o ne *už ką*: *prekiautojams, pas kuriuos* (=iš kurių) *jie perka prekes* ŠN 10 11; *žaidė už nacionalinę rinktinę* (=nacionalinėje rinktinėje) PB 10 13.

Padalyviu neturi būti reiškiamas šalutinis to paties veikėjo veiksmas (dažna „Lietuvos ryto“ priedo „Sostinė“ klaida): *Norint* (=Norėdamas; *Jei nori*) *ligoniui suteikti kvalifikuotą pagalbą, namuose* (–namie) *to nepadarysi* LR 10 17; *Tačiau norint* (=norėdami; *jei norime*) *palengva mažinti priklausomybę nuo naftos tiekėjų [...], turime veikti jau dabar* KD 10 03; *Norint* (=Norėdama) *pasiekti šį tikslą, komanda šiemet pasistiprino* (–sustiprėjo) D 10 02; *Vadovaujantis* (=Vadovaudamasis) *šio įstatymo nuostata, duomenų valdytojas privalo nurodyti apibrėžtą ir teisėtą tikslą, kurio siekiant* (=siekdamas) *jis tvarko ar ketina tvarkyti asmens duomenis* ŠN 10 01; *Net įvertinus* (=įvertinęs) *ateities riziką turi nepamiršti, kad [...]* LR 10 01.

Čia išvardyta tik keletas dažniausiai kartojamų griežtai taisytinių sintaksės klaidų. Pradedantiems kalbos redaktoriams šiuos atvejus (žinoma, dar *kad* ir *jog* su bendratimi tikslui reikšti) būtina įsidėmėti, o leidėjų, kurie tókią klaidą platina, reikia klausti tiesiai: tai juk seniai taisomi dalykai, ne kokios nors naujovės, argi nėra būdų išreikalauti, kad jūsų leidiniuose tokių klaidų nebūtų?

Būtinieji sintaksės taisymai

Įveikus sintaksės pradžiamokslį, yra ko pasimokyti ir daugiau. Pavyzdžiui, išidėmėti, kad paskirtį reikia reikšti naudininkū: *priemonės, skirtas apsaugoti asmens duomenis* (=asmens duomenims apsaugoti) ŠN 10 01; *Reikalingi siuvėjai siūti moteriškus švarkus, paltus* (=moteriškiems švarkams, paltams siūti) KD 10 08; *pateiktos medžiagos nepakanka pradėti ikiteisminį tyrimą* (=ikiteisminiam tyrimui pradėti) KD 10 03 (taisyklingai: *ilgą laiką valstybė skyrė nepakankamai dėmesio policijos pareigūnų motyvacijai kelti ir pareigūnų socialinių garantijų problemoms spręsti* KD 10 03).

Patartina būti atidiems, susidūrus su daiktavardžių, turinčių priesagą *-imas* (*-ymas*), naudininkū: *didžioji dalis visuomenės, kurios valdymui ir hipnotizavimui* (=kuriai valdyti ir hipnotizuoti) skirtos tokios lėšos LR 10 06; *vaiką pervežimui* (=vežti) į Kauną ruošę reanimatologai komos ištikto berniuko tėvų irgi nematė KD 10 10; *užvažiavimui* (=užvažiuoti) ant tilto gali trukdyti greta esanti elektros pastotė KD 10 10; *ekrano apšvietimui* (=ekranui apšviesti) naudojami diodai užima mažiau vietos Kl 10 11.

Kai norima nusakyti tikslą ir sakinyje yra slinkties ar siekimo reikšmės veiksmoždis, naudininką geriausia keisti bendratimi: *Paskambinus klientui, teko išeiti pokalbiui* (=kalbėtis; pasikalbėti) į kiemą KD 10 10; *prisivilioti jį pašnekesiui* (=pasišnekėti) tenka žurnalistiniais metodais KD 10 06; *Beveik laisvės nevaržomos sąlygos (–nevaržoma laisvė?) dėl žiauraus nusikaltimo priverstinai gydomą vyrą vėl įkvėpė pabėgimui* (=pabėgti) VL 10 06.

Naudininkas netinka laiko trukmei reikšti (kai nėra tikslo ar paskirties reikšmės): *Taip ji elgdavosi kaskart, kai bent valandai* (=valandą) sūnus kur nors užtrukdavo KD 10 14.

Daiktavardžiai *baimė, pomėgis, priklausomybė* reikalauja ne naudininko, o kilmininko (du pirmieji) arba junginio su prielinksniu (trečiasis): *Baimė mokyklai* (=Mokyklos baimė) buvo ne vienintelė problema KD 10 14 (tame pačiame straipsnyje yra ir taisyklingai: *mokyklos baimės sindromą*); *Ar neapsakomas pomėgis technikai* (=technikos pomėgis) netrukdė gyventi? Ž 10 02; *G. M. pomėgis muzikai* (=muzikos pomėgis) atsirado tada, kai jis vaikystėje susitrenkė galvą LŽ 10 01; *turi problemų dėl psichinės sveikatos būklės, priklausomybės alkoholiui ar kvaišalams* (=nuo alkoholio ar kvaišalų) KD 10 08 (yra ir taisyklingai: *nesi priklausomas nuo kvaišalų, alkoholio* KD 10 09).

Su žodžiu *rūpestis* reikia ne įnagininko, o junginio su prielinksniu dėl: *jau nusibodo valdininkų verksmai ir rūpestis tik savo, partijos ir bendražygių interesais ir gerove* (–dėl savo, partijos ir bendražygių interesų ir gerovės) KD 10 04.

Su slinkties ir siekimo reikšmės veiksmažodžiais reikia kilmininko, ne gali-
ninko: *į savivaldybės mažąją salę susirinko būrys žmonių spręsti jau senai (=se-
niai) **pribrendusias** miesto paveldo išsaugojimo **problemas** (=pribrendusių... pro-
blemų) RŽ 10 05.*

„Kauno diena“ prastai tvarkosi su prielinksnio už junginiais, „Valstiečių
laikraščio“ kalbai kenkia netaisyklingi junginiai su prielinksniu *prie*, „Šiaulių
naujienos“ neįveikia polinksnio *pagalba*: *nurodoma **turto už beveik 400 tūkst.
litų** (=, kurio vertė beveik...) KD 10 03; rado 18 pažeidimų ir skyrė **baudų už 2
tūkstančius litų** (=2 tūkstančius litų baudų) KD 10 11; *ambicijas žūtbut grįžti
už* (=prie) *rinktinės vairo* KD 10 09; *Vaizdingas **protestas už gyvūnų teises*** (–dėl
gyvūnų teisių) KD 10 04; *politikų ir valdininkų turto **deklaracijose už 2006 m.***
(–2006 m. deklaracijose) KD 10 03; *vėlyvesnės brandos augalai žūsta jau **prie
minus 3–5 laipsnių*** (=esant ... laipsniams) VL 10 02; *šeima dar aiškinsis ne tik
teismo, bet ir Valstybinės medicinos audito **inspekcijos pagalba*** (=aiškinsis ne tik
teisme, bet ir kreipsis į... inspekciją) ŠN 10 06; *Pailginti ir pastorinti jas [blakst-
tienas] galima **tušo pagalba*** (=tušu) ŠN 10 11.*

Reikia taisyti sakinius, kuriuose padalyvio objektas kartoja sakinio objektą:
*Jų [pinigų] reikšmė **vaikui** didėja **jam augant*** (–Jų reikšmė vaikui augant didėja;
*Jų reikšmė augančiam vaikui didėja) LR 10 08; *Vokietijos **rinktinė, D grupėje jai
likus žaisti*** (–D grupėje likus žaisti; kuriai D grupėje reikia sužaisti) dar trejas
rungtynes, jau surinko 23 taškus LR 10 15; ***Užraičius blakstienas ant suktukų,
jos*** (–Užriestos ant suktukų blakstienos) išstepamos specialia medžiaga ŠN 10 11;
Klausimai** sprendžiami tik gerai **juos išanalizavus (–Sprendžiami tik gerai išana-
lizuoti klausimai) D 10 05. Beje, iš „Lietuvos ryto“ tokių padalyvio klaidų pateik-
ta ypač daug, pavyzdžiai tebeplaūkia ir toliau: *kiekvienąkart **imant ją*** [iguana]
*ant rankų, **jį*** (–imama į rankas, iguana...; kai imi į rankas, iguana...) užkabina
koja ir palieka kruviną pėdsaką LR 11 09.*

Būdinga „Draugo“ klaida – junginys *tuo pačiu* vartojamas vienuose sa-
kinio dalims ir sakiniams jungti: *Tai naudingas žodynas, **tuo pačiu*** (=kartu) *ir
sudėtingas D 10 05; šildymo sistemos, **tuo pačiu*** (=kartu) *ir kaimynams kenkia
D 10 09; Herojė – nuo antsvorio kenčianti karalienė, **o tuo pačiu*** (=kartu; taip
pat) ir namų šeimininkė D 10 09.

Čia išvardytos tik dažniausios ir būdingiausios sintaksės klaidos, neminimi
tokie taisytini dalykai, kurių laikraščiuose pasitaikė vos vieną kitą kartą.

Kaip kam patinka

Straipsnio įžangos teiginį apie pramaišiu vartojamus norminius ir nenormi-
nius dalykus bene geriausiai patvirtina „Kauno dienos“ pavyzdžiai: ***nuo šoko
ištiktos septyniadesimtmetės **sąskaitos** šis pusiau paralyžiuotas nusikaltėlis **nuė-*****

mė (=iš... sąskaitos... paėmė) 200 litų (straipsnyje yra ir taisyklingai: *Kad ag-resyvus nepažįstamasis paėmė iš jos sąskaitos 200 litų, pensininkė sužinojo tik po to* (–tada), *kai pratęsė anksčiau nebaigtą operaciją*) KD 10 09; *Po tėvus atsikvošėti raginančia peticija* (–raginančią peticiją) pasirašė tūkstančiai žmonių (tame pačiame straipsnyje yra ir gerai: *peticijoje, kurią pirmadienio antroje dienos pusėje jau buvo pasirašę 3,5 tūkst. žmonių; tarp peticiją pasirašiusių žmonių galima aptikti...*) KD 10 09. Kaip šiame straipsnyje pakaitomis vartojami taisyklingas ir vengtinas junginys, matyti kad ir iš šios ištraukos: *Po kreipimusi R. D. pasirašė 943-iasis. „Peticiją pasirašiau ir kaip kunigas, ir kaip pilietis“* (cituojamasis kalba taisyklingai, žurnalistė rašo savaip).

Panašių atvejų aptikta ir „Valstiečių laikraštyje“: *ką reiškia žmogui su negalia galimybė laisvai judėti* (nors šiaip rašinyje vartojamas norminis variantas *neįgalieji*) VL 10 02.

Taip elgiantis pamažu trinamos ribos tarp to, kas vartosenoje palaikytina, ir to, kas vartosenai neteiktina.

Trumpai apie dalyvius

Kalbos švaros dienomis sukaupta daug aiškiai klaidingos ir abejotino taisyklingumo dalyvių vartosenos pavyzdžių. Apskritai dabartinę dalyvių vartoseną vertėtų patyrinti nuodugniau. Šį kartą – tik svarbiausi dalykai.

Dažniausia klaida – veikiamasis būtojo laiko dalyvis netaisyklingai vartojamas šalutiniam veiksmui, vykstančiam kartu su pagrindiniu veiksmu, reikšti: *Posėdžiavę* (=Posėdžiaudami) Latvijoje trijų Baltijos valstybių vyriausybių vadovai daug dėmesio skyrė ir santykių su Rusija problemoms LR 10 04; A. K., antradienį viešėjęs (=viešėdamas) Ščecine, buvo išblyškęs ir svyravo LR 10 12; netoli Druskininkų [...] įvyko eismo nelaimė, nusinešusi (=įvykusi eismo nelaimė nusinešė) pagyvenusio druskininkiečio gyvybę (arba netoli Druskininkų... per eismo nelaimę žuvo pagyvenęs druskininkietis) LR 10 16; Rungtynėse su Australijos klubu R. Š. debiutavo CSKA gretose, per 22 min. surinkęs (=ir per 22 min. surinko) aštuonis taškus LR 10 13; Radome lankęsis (=Lankydamasis Radome) Lenkijos sveikatos ministras Z. R. prašė medikų grįžti į darbą KD 10 03; N. Chruščiovas neleido Nobelio premijų komitetui siūlyti S. Koroliovo kandidatūros, pareiškęs (=pareikšdamas; ir pareiškė), kad tai visų sovietų žmonių pasiekimas (–laimėjimas) KD 10 05; Nustatyti nusikaltėlio buvimo vietas į namą buvo pasiųstas nuotoliniu būdu valdomas policijos robotas, tačiau J. A. jį sugadino paleidęs (=paleisdamas) keletą šūvių (arba sugadino ... keletu šūvių) KD 10 06; „Žalgiris“ tvirtai perėmė iniciatyvą trečiajame ketvirtyje, spurtavęs (=spurtuodamas; ir spurtavo) 20:3 KD 10 08.

Veikiamuoju būtojo laiko dalyviù netaisyklingai reiškiamas veiksmas, vėlesnis už pagrindinį sakinio veiksmą: *Lietuvės geriau kovojo dėl kamuolio [...] ir itin taikliai atakavo iš toli, pataikiusios (=ir pataikė) 11 iš 19 tritaškių* KD 10 03; *Į policiją kreipėsi trylikametis vienos Kauno mokyklos septintokas, pranešęs (=ir pranešė), kad pakeliui iš mokyklos jam kelią pastojęs nepažįstamas jaunuolis prievarta nulydėjo vaiką iki namų ir ten pagrobė tris mobiliojo ryšio telefonus bei auksinius papuošalus* (taisytinai visas sakiny: *Į policiją kreipėsi trylikametis vienos Kauno mokyklos septintokas ir pranešė, kad pakeliui iš mokyklos jam kelią pastojęs nepažįstamas jaunuolis, prievarta nulydėjo iki namų ir ten pagrobė tris mobiliojo ryšio telefonus ir auksinius papuošalus*) KD 10 04.

Veikiamuoju būtojo laiko dalyviù netaisyklingai reiškiamas nekintama dalyko ypatybė, vienalaikė su tarinio veiksmu: *Jis konkurso nugalėtoju vakar įteikė apie 500 litų kainavusį (=kainuojantį) kalnų dviratį* KD 10 04; *Džinsus bei juodo atlaso palaidinukę vilkėjusi (=vilkinti) dainininkė į teismą atvyko [...] pavėlavusi* KD 10 14.

Šiek tiek apie naujoves

Antrojoje straipsnio dalyje bus pateikta pavyzdžių, rodančių, kaip kalba daiktavardėja ar yra daiktavardinama. Šis reiškiny s gadinama stilių ir kenkia sintaksei – juk yra savų, lietuvių kalbai būdingesnių raiškos priemonių. Ypač nepageidautini veiksmožodinių daiktavardžių junginiai su prielinksniu *po*, reiškiantys laiką: *Po erkės ar šuns įkandimo* (–Įkandus erkei ar šuniui; Kai įkanda erkė ar šuo) – *pas medikus be eilės* LR 10 10; *kas realiai valdys šalį po V. Putino pasitraukimo* (–V. Putinui pasitraukus; kai V. Putinas pasitrauks) iš prezidento posto LR 10 13; *Po išgelbėjimo* (–Išgelbėtas) vyras tapo žvaigžde LR 10 13; *Savo replika, išsprūdusia po ikiteisminio tyrimo metu duotų parodymų pagarsinimo teisme* (–jau paskelbus teisme ikiteisminio tyrimo parodymus), kaltinamasis, atrodė, susikurpė sau dar vieną baudžiamąją bylą KD 10 04.

Klostosi savita tokių laiko reikšmės junginių sistema: jei yra *po ...-imo*, atsiranda ir *iki ...-imo*: *P. M. mano, kad iki įstatymo priėmimo* (–kol bus priimtas įstatymas) komisijai galėtų pirmininkauti jo pasiūlytas žmogus KD 10 04; *kiek laiko liko iki autobuso nuvažiavimo* (–iki autobuso; kol išvažiuos autobusus)? KD 10 10. Jei norim tokiam reiškiniui atsispirti, jį stabdyti reikia jau dabar.

Dar vienas smarkiai plintantis nepageidautinas reiškiny s – jungtukas *jog* ima gožti jungtuką *kad*. Pora ilgesnių ištraukų be jokių komentarų: *VL pabandė į šią problemą pažvelgti pro pačios Valstybinės mokesčių inspekcijos akinius. Tuo labiau kad buvome spėję įsitikinti, jog nei V. J., nei jos motina S. P. kiek*

neperdeda sakydamos, jog į tokią situaciją, kai reikalaujama sumokėti už kitų klaidas, pateko daug visos apskrities, o gal ir visos Lietuvos ūkininkų, kuriems priskaičiuoti tūkstančiais įvertinti poreikvojimai. Akcizų administravimo skyriaus specialistė Tauragėje N. B. iš pradžių buvo tarsi bepradedanti kalbėti, bet staiga apsigalvojo ir pasakė, jog ji nesanti įgaliota teikti tokią informaciją, nes tam esąs jų atstovas spaudai L. R. VL 10 02; Pataisų kritikus rūstina tai, jog dar mažesnius vaikus [,] nei dabar numato šalies įstatymai [,] įdarbinti siūlo būtent Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga. Jiems atrodo, jog ši įstaiga kaip tik turėtų ginti vaikų teises, o ne siūlyti dirbti trylikamečiams, iki išnaktų laikyti jaunuolius darbe, o darbdaviams dar mokėti valstybės subsidijas. „Sako, jog dirbti nori šeimos apleisti vaikai“ VL 10 06.

* * *

Lietuvių kalbos draugijos Kalbos švaros dienų rengėjai šįmet pirmąkart nutarė sutelktomis jėgomis pasidomėti spaudos kalba. Norėta susidaryti aiškesnį vaizdą, kokia dabartinė jos padėtis. Buvo aišku, kad nepakanka pavienių leidinių kalbos recenzijų – reikia didesnio ir išsamesnio kalbos tyrimo. Tyrimas atliktas, duomenų sukaupta, vaizdas aiškėja – prastesnis, negu tikėtasi. Užuoat nagrinėjus keblesnius vartosenos atvejus ar svarsčius, kaip ugdyti publicistikos stilių, reikia kartotis redagavimo pradžiamokslį. Buvo abejonių, ar išvis verta rašyti šį straipsnį ir dar sykį vardyti įsisenėjusias klaidas. Apsispręsta rašyti: kad skaitytojai suprastų, kokią spaudos kalbos padėtį atskleidė šių metų Kalbos švaros dienos, kad pradedantys redaktoriai įsimintų bent dalį būtinausių taisyčių, kad žmonės, kuriems priklauso prižiūrėti laikraščių kalbą, atsakingiau dirbtų savo darbą.

Sutrumpinimai

- D – Draugas
- KD – Kauno diena
- Kl – Klaipėda
- LR – Lietuvos rytas
- LŽ – Lietuvos žinios
- PB – Panevėžio balsas
- RŽ – Raseinių žinios
- R – Respublika
- ŠN – Šiaulių naujienos
- VL – Valstiečių laikraštis
- Ž – Žemaitis